

Kölcsey Ferenc Gimnázium
Zalaegerszeg
Rákóczi út 49-53.
Tel.: 92/511587

Kampányolj az etikus forráshasználat mellett!
pályázat diákoknak

http://www.ktep.hu/forrashaszn_kampany

Könyvtárostánár:
Németh Andrea

Szerzők: Moór Vivien (11.k)
Vörös Zoárd (11.c)

Tisztelt Hallgatóság, kedves Diáktársaim!

Talán közhelyként hathat a gondolat, ám mint harmadik osztályos gimnazista bátran kijelenthetem: napjainkban a diákságnak bizony magas elvárásoknak kell megfelelnie jövőjük kialakításával, ezáltal az oktatással, az iskolai élettel kapcsolatban. A pedagógusok különféle módszerekkel igyekeznek fejlődésre serkenteni a nebulókat nap mint nap; esszéírással, beadandó házi dolgozatokkal, sőt, már egészen fiatalon különféle fogalmazások megszerkesztésével kell elboldogulnunk, megbirkóznunk. Nyilvánvaló, hogy ezek a feladatok a kreativitás és a találékonyság mellett jelentős mértékű előismeretet, háttér-információt igényelnek, melyet az iskolások sokszor nem képesek pusztán tapasztalataikból, korábbi tanulmányaikból feleleveníteni. Itt jön hát képbe mai előadásunk témája; a külső bázis, mint a tanulás kardinális mankója, a forráshasználat, s annak etikus eszközölése.

A készen elének tált anyagok felhasználásával kapcsolatban a források széles tárházáról beszélhetünk. Forrásként szolgálhat írásos formájú szöveg, egy újság vagy lexikon, szóban elhangzott beszéd, előadás, egy zene vagy film, de a mindennapi életre leegyszerűsítve még egy társunk házi feladata is. Fejlődő világunk kutatói, feltalálói és gondolkodói szüntelen előrukkolnak a legkülönlegesebb ötletekkel, tervekkel és találmányokkal, melyek több esetben kiváló forrásként szolgálhatnak. Ezen újítások egyike a köztudatba 1983-ban világszenzációként berobbant virtuális vívmány, az internet. Az internet hatalmas mérföldkövet jelentett az információ- és hírközlés, az oktatás és a közkultúra terén. Talán ez lehet az oka annak, hogy mai napig a diákság, s a kört nem leszűkítve minden generáció forrásszerzési tevékenységének alappilléreként szolgál. Ha manapság meg szeretnénk ismerni egy történelmi esemény körülményeit, ha halottunk egy szuper zenét a metróban, s meg akarjuk szerezni, vagy épp csak az aktuális hírekbe kukkantánánk bele, nem kell mást tennünk, mint „fellapozni” a világhálót. Nincs ez másként az iskolai tennivalók elvégzésekor sem.

Vizsgáljuk most meg a témát az oktatás vonatkozásában! Korábban a tanoncok a könyvekben keresték a házi feladatokhoz szükséges információt, elmentek a könyvtárba és felcsapták a mindenki számára elérhető, megbízható, jól megszerkesztett enciklopédiákat, lexikonokat. Azonban az idő múltával és a tudomány előrehaladtával a forráshasználat módja és formája is jelentősen megváltozott: „átment” pontosból pontatlanba, kutakodósból gyors kattintósba, erkölcsösből gátlástalanba. S ezzel egyúttal sajnos az etikus forráshasználat, a mások által létrehozott és szerkesztett anyag legitimációja is elveszette jelentőségét, súlyát. A tanuló információt szerez, másol, válogat, kutakodik, ötleteket „lop”; tehát használja a

nyilvános forrásokat. Ezzel nincs is gond. De sokan már nincsenek tisztában azzal, hogy nem mindegy, hogyan élünk ezzel a lehetőséggel.

Mindenekelőtt nem árt tisztáznunk néhány kérdést. Miért kell egyáltalán ügyelnünk az erkölcsös forráshasználatra? Egyáltalán ki figyel erre? Kinek fontos ez? Az ilyen források megalkotói – nevezzük most őket összefoglaló néven ötletgazdáknak – gyakran sok időt és figyelmet fordítanak munkájukra. Míg az ötletgazdák a technika világában rendelkezhetnek a szabadalom nyújtotta kiváltságokkal, addig egészen más a helyzet az írott-olvasott, szóban megfogalmazott és elhangzott tartalmakkal kapcsolatban. Ezen a területen számukra az elismerés, s általa az ismeretség, a globális szinten történő érvényesülés elérésének egyetlen útja az, ha munkájuk korrekt módon, azaz szakszerűen, megfelelően kerül lemásolásra, felhasználásra, publikálásra. Az ilyen formájú hivatkozások számának kimutatásáért felelős az ún. citációs (idézési) index, mely megmutatja, hányan idézték az adott személy gondolatait. Idézték, és nem csupán felhasználták! Utóbbiról semmilyen adatot nem rögzítenek!

Annak érdekében, hogy mindannyiunk számára személyesebb közelségbe helyezzük a témát, a legkézenfekvőbb talán egy egyszerű példával szemléltetni a problémát. Azt hiszem mindenkinek ismerős a szituáció: kapunk egy otthoni beadandó feladatot, mondjuk egy ókori történelmi eseménnyel kapcsolatban. Nyilván ezt kizárólag saját ismereteink alapján nem tudjuk megoldani, így rá vagyunk kényszerülve arra, hogy források segítségével építsük fel a munkánkat. Ebben az esetben a tanárok elvárása az, hogy ne kimásoljunk egy szövegrészletet egy internetes oldalról, hanem saját szavainkkal fogalmazzuk meg a mondandónkat. Viszont ha nincs kellő mennyiségű háttérismeretünk, – ahogy már említettem – muszáj forrásból idézni. De akkor valójában mikor is beszélhetünk etikus forráshasználatról? Ha kicsit módosítjuk a szöveget az már nem is minősül „csalásnak”? Véleményem szerint egy árnyalatnyi különbség van a két véglet között, egy arany középút, amelyet nem könnyű megtalálni, de ennek ellenére létezik. Tegyük fel, hogy egy regényről írunk rövid elemzést önállóan és használhatjuk hozzá az internetes fórumokat. Ha leírjuk a saját véleményünket, a saját elképzelésünket a könyvről és megjelenítünk, kimásolunk esetleg pár sort a borítóról vagy magából a kötetből, akkor nem loptuk a gondolatokat, csupán idéztük.

Viszont sokan abba a hibába esnek, hogy visszaélnék az információs zsákmányszerzés lehetőségével. Személyesen tapasztaltam ehhez hasonlót. Egy érdekes olvasmány tartalmáról kellett fogalmaznunk irodalom órára. Az egyik osztálytársam olyan hihetetlenül jól írt, hogy a tanárnő egyből két ötöst adott neki és még ki is emelte, hogy a többihez képest milyen okos ötleteket olvasott. Mint később kiderült, ez a személyjő néhány internetes oldalról és a könyv borítójáról válogatta össze a gondolatokat, majd leírta őket, beadta „munkáját” és bezsebelt

minden dicséretet. Mindezt anélkül tette, hogy megjelölte volna a felhasznált forrásokat. Az osztály többi tagja, aki önszorgalomból, órákon át írta a fogalmazását szörnyen érezte magát. Ugye, hogy kifizetőbb lett volna egy morálisabb hozzáállás a tettes részéről? Így mindenki rosszul járt: az „elkövető”, mert lebukott, az osztálytársak, mert a feladatukba ölt munka nem hozta meg gyümölcsét, s még a pedagógus is, hiszen egy helytelen viszonyítási alapot vizsgált. Erkölcstelen cselekedet ellopni azt, amin más megdolgozott és úgy tenni, mintha mi magunk készítettük volna. Úgy gondolom, hogy így csupán becsapjuk magunkat és másokat is. Valaki meglehet, hogy rengeteget dolgozott azért, hogy munkáit felhasználhassuk.

Hogyan is kerülhetjük el az ilyesfajta viselkedést, a plagizálást és az ebből adódó esetleges megrovásokat? A gyanús munkák ellenőrzésére egyre több eszköz áll rendelkezésre a világhálón illetve a tanárok, tanárnők birtokában, ma már magyarul is, így nem érdemes kísérleteznünk. Igyekezzünk a forrásokat mértékkel, méltósággal használni, mintegy mankóként, gondolataink összegzésének, információink frissítésének érdekében. Ha a helyzet megkívánja és másolásra kerülne a sor, fontos feltüntetnünk a szerzői adatokat, internetes hivatkozás esetén a webcímet, és tisztában lenni a szerzői jogi védelemmel.

Témánk kulcsszavai a tisztesség és a becsület. Annál is inkább, mivel e két erény hiányában az élet egyik területén sem leszünk képesek igazán érvényesülni. Moldova György szavaival zárnám a gondolatsort: „A becsület olyan, mint a gyufa, csak egyszer lehet felhasználni.”. Igyekezzünk tehát a megfelelő forrásokat a megfelelő módon alkalmazva, s azt saját gondolatainkkal kiegészítve tisztességes, erkölcsös forráshasználóvá, s ezáltal egyszer talán elismert forrásszolgáltatóvá válni!

Köszönöm a figyelmet!

A kampányanyag indoklása, bemutatása

Idén, június elején a Kölcsey Ferenc Gimnázium igazgatója és könyvtárostánára a Könyvtárostánárok Egyesületének pályázatát iskolánkban is meghirdette. A pályaműveket az iskolai diákhét keretein belül hétfőre, október 13-ra kellett elkészíteni. Ekkor kerültek a projektek bemutatásra, elbírálásra. A zsűri tagjai (az iskola egyik igazgatóhelyettese, az iskolai DÖK elnök, a magyar munkaközösség vezetője, illetve a könyvtárostánár) a tizenegy induló csapat közül minket hirdetett ki győztesnek.

A pályázat több szempontból is kiváló lehetőséget nyújtott számunkra. Egyfelől a saját korosztályunkat, diáktársainkat szólíthattuk meg egy minket merően érintő, aktualitásában megkérdőjelezhetetlen és kétségtelenül fontos témában. Másrészt a történelem és a nyelvtan OKTV-re való felkészülésben is jelentős segítséget nyújtott. Az érvelő jellegű szónoki beszédünkben főként az oktatás vonatkozásában igyekeztünk elgondolkodtató és változtatásra serkentő személyes tapasztalatokat és tényeket összefoglalni, megosztani.

A beszédet a pályázatra fogalmazzuk át egyes szám első személyűre.